

Examenul de bacalaureat național 2020
Proba E. d) Filosofie

Test 7

Profilul umanist din filiera teoretică, profilul servicii din filiera tehnologică și toate profilurile și specializările din filiera vocațională, cu excepția profilului militar

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de 30 re.**

I. TÉTEL

(30 pont)

Îrjaťok a vizsgalapra a helyes válasznak megfelelő betűt. Csak egyetlen helyes válaszlehetőség létezik.

1. J. P. Sartre úgy véli, hogy:
 - a) az ember esetében az *esszencia megelőzi az egzisztenciát*
 - b) az *egzisztencia megelőzi az esszenciát*
 - c) az emberi lét értelme az Istenhez való közeledés
 - d) az emberi lét célja a szerszámkészítés
2. Az erkölcs az alábbi kérdések közül egyre ad választ:
 - a) melyik vélekedések igazak és melyek hamisak?
 - b) mi vagyok én?
 - c) melyek a jó és melyek a rossz cselekedetek?
 - d) mit lehet tudnom?
3. Az alábbiak közül **nem** alkalmazott etikai probléma:
 - a) a halálbüntetés
 - b) a klónozás
 - c) az eutanázia
 - d) a boldogság keresése
4. A negatív szabadság feltételezi:
 - a) más emberekre vagy a társadalmi-politikai rendre káros cselekedetekben való részvételt
 - b) a politika hatalom illetve más egyének által előírt esetleges kényszerek hiányát
 - c) az állam széleskörű beavatkozását az egyéni életbe, az egyének által kitűzött célok eléréséhez szükséges eszközök biztosítása érdekében
 - d) az egyéni célok eléréséhez szükséges feltételek meglétét, mindegyikünk azon képességét, hogy megvalósítsa vágyait
5. L. Blaga szerint az ember:
 - a) csak a közvetlenben, a biztonságért létezik
 - b) kultúrateremtő lény
 - c) rejtélyben és felfedezésben való létezés (titokban való és felfedésre váró lét)
 - d) föltárja a közvetlent, a nélkül azonban, hogy túllépne azt
6. A társadalmi-politikai felelősség feltételezi:
 - a) a diktatórikus politikai vezetést
 - b) a szabadságról való lemondást bizonyos előnyökért
 - c) az állam saját hatalmával való visszaélését
 - d) a törvények tiszteletben tartását és a törvényszegés következményeinek vállalását
7. Az alkalmazott etika jellemzője, hogy:
 - a) reflexíven viszonyul konkrét tényekhez, tettekhez
 - b) reflexíven viszonyul általános tényekhez, tettekhez
 - c) meghatározza az erkölcsi cselekvés egyetemes elveit
 - d) általános tények, tettek elemzéséből vezet le erkölcsi elveket
8. Arisztotelész szerint a cél, amit önmagáért igyekszünk elérni, és amire nem másért törekszünk:
 - a) az értelem
 - b) az élvezet
 - c) a boldogság
 - d) a gazdagság

9. A kanti kategorikus imperatívusz alábbi megfogalmazásai közül melyik helyes?
- a) cselekedj ama maxima szerint, melyet követve egyúttal azt is karhatod, hogy maximád fizikai törvény legyen
 - b) cselekedj ama maxima szerint, melyet követve egyúttal azt is karhatod, hogy maximád általános törvény legyen
 - c) cselekedj ama maxima szerint, melyet követve egyúttal azt is karhatod, hogy maximád lelki törvény legyen
 - d) cselekedj ama maxima szerint, melyet követve egyúttal azt is karhatod, hogy maximád oksági törvény legyen
10. L. Blaga felfogása szerint az emberi lét értelme:
- a) a lehetőségek sokasága közül választás
 - b) az alkotás révén feltárni a titkot
 - c) a módszeres kétely gyakorlása
 - d) az abszolút igazság megtalálása

II. TÉTEL (30 pont)

A A bal oldali oszlopban az erkölcs kérdéskörére jellemző sajátos fogalmak és elméletek vannak felsorolva, a jobboldali oszlopban pedig ezekre vonatkozó igaz kijelentések vannak jelölve számokkal. Írjátok a vizsgalapra a baloldali oszlop betűinek és a jobboldali oszlop számainak helyes párosítását!

a. eudaimonista etika	1. Központi fogalma a kötelesség.
b. utilitarista etika	2. Úgy véli, hogy az isteni törvény az erkölcs végső és egyetemes mércéje.
c. deontológiai etika	3. Konkrét tények elemzésével jut el morális elvekhez.
d. alkalmazott etika	4. Az ókori hedonizmus modern változata.
	5. Úgy véli, hogy az ember számára legfőbb jó a gyakorlati ész által vezetett cselekvésben áll

16 pont

B Érveljetek, hozzávetőlegesen tíz sorban, a következő kijelentés mellett vagy ellen:

„Az egyén csak annyiért felelős a társadalomnak, amennyi veselkedéséből másokat érint.” (J. St. Mill)

8 pont

C. Alkossatok egy példát, amely segítségével rávilágítotok a vallás- és lelkiismereti szabadság fontosságára egy demokratikus társadalomban.

6 pont

III. TÉTEL (30 pont)

A. Olvassátok el figyelmesen az alábbi szöveget:

„Az igazságosságnak az a felfogása, melyet ki akarok fejteni, a következő két elvben foglalható össze: először is, minden személynek, aki részt vesz a gyakorlatban, vagy a hatása alatt áll, egyenlő joga van a legszélesebb körű szabadsághoz, ameddig az összeegyeztethető más személyek szabadságával; és másodszor, az egyenlőtlenségek annyiban önkényesek, amennyiben nem várhatjuk el, hogy mindenkinek előnye származzon belőlük, és amennyiben semmi biztosíték sincs arra, hogy az állások és szerepkörök, melyekhez kapcsolódnak, mindenki számára egyaránt hozzáférhetők lehetnek. Ezek szerint az elvek szerint az igazságosság három eszméből tevődik össze: a szabadság, az egyenlőség, valamint a közjót elősegítő tevékenységek megjutalmazásának eszméjéből.”

(J. Rawls: Az igazságosság, mint méltányosság)

Válaszoljátok meg a következő kérdéseket:

1. A szöveg alapján azonosítsátok két olyan alapgondolatot, amelyek segítségével az igazságosság megragadható.

4 pont

2. Tegyetek nyilvánvalóvá hozzávetőlegesen fél oldalnyi terjedelemben egy, az *igazságosság és méltányosság* fogalmak közötti összefüggést, a fogalmakat filozófiai értelmükben használva! **10 pont**
3. Fogalmazzatok meg személyes véleményetek a szövegben megjelenő filozófiai nézőpont időszerűségére vonatkozóan! **6 pont**

B. Tudva, hogy az emberi természet számos filozófiai elmélet központi témája:

1. Említsetek három olyan gondolkodót, akik munkáikban az emberi természetre vonatkozó saját elméletet dolgoztak ki. **6 pont**
2. Szemléltessétek egy konkrét példa segítségével, hogy az emberi természetre vonatkozó filozófiai elméletek ismerete hogyan járulhat hozzá egy tinédzser önismereti igényének kialakulásához és megerősödéséhez. **4 pont**